

BLOG BROJ: 59

AKTUELNA VANJSKA POLITIKA
II GODINA IZDANJA

**STATUS KANDIDATA ZA BIH IZMEĐU
POLITIČKOG ŠTRIHA I ISTINSKOG
POTENCJALA ZA PROSPERITET**

AUTORICA: VERDA MESIHOVIĆ
Decembar 2022.

Program: Aktuelna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima/kinjama za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) o aktuelnim temama iz sfere vanjske politike usmjerene ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor gdje mladi mogu da kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) | ured u BiH
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Adisa Ošijan
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete naručiti na e-mail: fes@fes.ba. Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-Ebert-Stiftung. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolitička inicijativa BH

MESIHOVIĆ VERDA

Aktuelna vanjska politika: "Status kandidata za BiH između političkog štriha i istinskog potencijala za prosperitet" / Verda Mesihović - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung, 2022. - 4 str. A4 format

Status kandidata za BiH između političkog štriha i istinskog potencijala za prosperitet

Autorica: Verda Mesihović

Status candidatus habemus!

Politička odluka zemalja članica Evropske unije (EU) je donijeta. Procjena geopolitičke situacije iz zemalja članica Evropske unije je zasigurno pomogla Bosni i Hercegovini (BiH) da dođe do ove važne prekretnice u procesu. S jedne strane, imamo turbulencije na kontinentu usljed ruske agresije na Ukrajinu, prožete egzistencijalnim i geostrateškim strahovima, a s druge izgleda kao da se glas sa zapadnog Balkana koji već deceniju govori o ranjivosti regije na maligne uticaje, prvenstveno ruske, čuje tek u posljednje vrijeme.

(Geo)političko donošenje odluka

Ono što su ipak od ekstremne važnosti je činjenica je da je BiH još 1997. izrazila želju da uđe u EU i da je ta želja i dan danas jedino pitanje oko kojeg ne postoje sporenja i jedino, pa makar često i samo deklarirano mjesto susreta donosilaca odluka u BiH. I ako već egzistiramo u kontekstu u kojem se status dijeli i iz geopolitičkih razloga, ok – daj ga i ovamo. Svi znamo da je to politička odluka. Ono što nije, čini se, dovoljno jasno je da to političko odlučivanje, koje nam je sad istini za volju išlo na ruku, ostaje veoma osjetljivo na emitiranje političkih tenzija iz BiH, da lako može dovesti u pitanje bh. napredak i kredibilitet u procesu. Jasno je da svako suštinsko nejedinstvo, političke blokade, nepoštovanje i dalje urušavanje digniteta BiH sada još više nego ranije može naškoditi ambiciji BiH da uđe u EU.

Zemlji kojoj integracije u EU tako mnogo znače za egzistenciju i funkcionalnost, vrijeme sve brže izmiče, konkurencija u borbi za pažnju zemalja aspiranata za članstvo jeste sve oštrija i uslovi za ulazak u EU su sve zahtjevniji. Zbog politikantstva i nadmudrivanja oko nadležnosti, BiH se zlopatila godinu i pol da ponudi preko [4.000 odgovora na Upitnik Evropske komisije 2018. godine](#). Početkom 2022. su zemlje, koje su dobile u junu status kandidata, ispunjavale deset puta manji upitnik. Stvari su se silom konteksta promijenile, fokus vratio na geopolitičku sa štore tehnokratije.

Dvije trećine stanovništva BiH želi u EU

Imati EU kao jasno željeno ishodište sve vrijeme je neka vrsta utjehe u odsustvu bilo kakve jasnije vizije gdje mi, ljudi koji živimo u BiH, želimo da je vidimo za deset, dvadeset godina. Imamo tu priču i to je dobra priča. [To smatra 77,4 posto stanovnika BiH](#).

Da se razumijemo, malo šta su oni koju odlučuju u BiH uradili da naša zemlja ovaj status suštinski zavrijedi, pa treba jasno podsjetiti da status kandidata nije uspjeh koji se njima treba pripisati. Ali, evo – nove vlasti su u formiranju nakon Općih izbora i evidentno je da će biti pod lupom Brisela. Budnim okom će se pratiti politička stabilnost, razumijevanje procesa i posvećenost ispunjenju [kriterija iz Kopenhagena](#) – političkog, ekonomskog i pravnog.

Gdje je BiH u odnosu na druge zemlje sa perspektivom članstva?

Što se tiče zapadnog Balkana, BiH se sticanjem statusa zemlje kandidata za članstvo kategorirala sa Crnom Gorom, Srbijom, Albanijom i Sjevernom Makedonijom. Sa statusom potencijalnog kandidata za članstvo i dalje je Kosovo, koje je ovih dana odlučilo predati aplikaciju za članstvo. Taj korak je BiH napravila u februaru 2016. godine. Albanija, koja je kandidatkinja od 2014. i Sjeverna Makedonija koja status ima od 2005. ljetos su konačno dobile mogućnost otvaranja pregovora. Albaniji se problematizirao napredak u oblasti vladavine prava, a Sjeverna Makedonija se od proglašena nezavisnosti borila sa posljedicama sporenja sa Grčkom i Bugarskom. Obje ove zemlje, i Grčka i Bugarska, koristile su za blokadu ovog procesa činjenicu da su članice EU, dozvoljavajući svojoj dnevnoj politici i populizmu da negativno utiče na proces proširenja.

Nadalje, Crna Gora je stekla status kandidata 2010. godine i još uvijek je šampion regije u integrativnom procesu sa svim otvorenim klasterima poglavlja i 3 privremeno zatvorena poglavlja. Međutim, nakon preraspodjele vlasti shodno rezultatima [izbora 2020.](#), Crna Gora se suočava s nizom problema primarno vezanih za političku i pravnu sigurnost i stabilnost. Srbija, opet, deset godina nakon sticanja kandidatskog statusa ima petnaest otvorenih poglavlja, ali i sve više problema s EU, primarno zbog nedosljednog [usaglašavanja sa vanjskom politikom EU](#), ali i izazova u oblastima poput vladavine prava i [slobode govora i štampe](#). U oba slučaja, proces se odvija jako sporo zadnje tri godine.

Geopolitika opet u centru političkog odlučivanja Unije

S izbijanjem rata u Ukrajini, EU naglo vraća geopolitiku u političko donošenje odluka veznih za proces njenog proširenja. To smo zadnji put imali priliku da vidimo prijemom Rumunije i Bugarske u 2007. godine u EU, kada je politička odluka donijeta usprkos [stavu evropskih revizora](#) da ove zemlje za taj korak još nisu bile spremne.

Očito iziritirana i s osjećajem nesigurnosti usljed poteza Kremlja i napadom na Ukrajinu, EU je u kratkom roku uspjela donijeti mjere podrške Ukrajini i sankcioniranja Rusije. Ovdje je testirano kako jedinstvo svih članica Unije, tako i lojalnost zemalja koje aspiriraju da uđu u članstvo. Nužno, nameće se i pitanje redefiniranja same [Politike susjedstva](#), tj. istočnog susjedstva, koje uključuje i Ukrajinu i Moldaviju. Odškrinuta vrata su dugo, pored Ukrajine, čekale i Moldavija i Gruzija, bremenite vlastitim problemima s Moskvom, strukturalnim i drugim unutrašnjim izazovima i poteškoćama. Gruzija je ipak zamoljena da sačeka, s tim da joj je [dodijeljena perspektiva članstva](#). Za razliku od ove zemlje, Ukrajina i Moldavija su na krilima geopolitike dobile desetak puta kraće upitnike Evropske komisije o spremnosti za članstvo od BiH te su [dobile status kandidata](#), „bez daljeg odgađanja“.

Od čega sad početi?

Prvi korak koji će ukazivati na sistemsko razumijevanje i namjeru iskrene posvećenosti je usvajanje [Programa integriranja](#) u BiH, koji bi uključio akcioni plan za usklađivanja propisa u BiH s propisima EU i akcioni plan za realizaciju preporuka Evropske komisije, te pregled administrativnih kapaciteta. Predviđeno je da ovaj proces bude planski razrađen na četiri godine. Pripreme za [screening](#) i otvaranje pregovora dolaze već nakon ogromnog završenog posla na usklađivanju sa pravnom stečevinom EU i demonstriranja političke stabilnosti i zrelosti. Potom se aktivno formiraju pregovaračke pozicije i ulazi u pregovore. Ipak treba ići dalje

Sasvim je jasna želja zemalja članica da EU opstane kao funkcionalna struktura i dobro tržište. Kontekst koji joj je nametnula agresija Ruske Federacije na Ukrajinu evidentno ubrzava i konsolidaciju odnosa unutar Unije, preispituje partnerstva, testira lojalnost i članica i aspiranata. No, imajući u vidu važnost konsenzusa u trenutnim postavkama donošenja odluka u Uniji, teško da se može računati na dalje proširenje na zemlje koje imaju probleme. Ipak, što se konkretno BiH tiče, ovaj kontekst je dokaz da treba ići dalje, raditi aktivno u procesu i izaći iz cijele priče kao pobjednik. Pobjednik nad vlastitim slabostima, otporan na promjene konteksta i – ujedinjen u različitosti.